

החלטה בעניין היועץ המשפטי של האיגוד

מבוא

שמונה חברי הנהלת האיגוד, עתרו לבית הדין העליון בעתירה לביטול מקצת מההחלטות שנתקבלו בישיבת ההנהלה מיום 14.8.2018 (להלן- "הישיבה") מהטעם שראשיתן בחטא ואחריתן באי חוקיות כפי שיובהר להלן. הגשת עתירה ממין זה אינה עניין של מה בכך והיא מצערת כשלעצמה שכן היא מלמדת שאין ההנהלה מסוגלת להגיע להסכמות בכוחות עצמה. יתרה מזאת, כפי שנראה להלן, הקושי מתעצם שכן לתמונה נכנסה גם ועדת הביקורת אך גם מעורבותה לא פתרה עד כה את המחלוקת.

סמכות בית הדין

אין זה מובן מאליו שבית הדין מוסמך להידרש למחלוקות בין קבוצות שונות של חברי הנהלה.

בסופו של יום, אל לו לבית הדין להשיג את גבולה של ההנהלה. גם לשון התקנון, לעניין סמכויות בית הדין אינה כוללת בין הסמכויות המפורטות בפרק על בית הדין, הכרעה בסכסוכים בין חברי הנהלה.

מאידך גיסא, בית הדין במרוצת השנים, קבע בלא מעט החלטות שהוא יושב לא רק כערכאת ערעור על פסיקה של ועדת המשמעת והחלטות של מנהלת הליגה והגביע וועדת המנדטים ולא רק כפרשן של תקנוני האיגוד, אלא גם כמעין בית דין גבוה לצדק בענייני איגוד השחמט. מבחינה זאת עבודתו דומה לעבודת בית המשפט העליון שיושב הן בערעורים כערכאת הערעור והן בעתירות מנהליות וחוקתיות בשבתו כבית משפט גבוה לצדק. לפי התקנון מוסמך בית הדין לדון ולהחליט סופית בכל סכסוך בין חברי האיגוד בינם לבין עצמם או בינם לבין מוסדות האיגוד ויש גם חרכים נוספים שדרכם יכול בית הדין להידרש לעתירות דוגמת זאת המצויה על המדוכה, למשל הכרעה בפנייה של שחמטאי או שחמטאים שתופנה לבית הדין על ידי הנהלת האיגוד.

יתרה מזאת, לא הססנו בעבר להידרש לסוגיות שעסקו במחלוקות בתוך הנהלת האיגוד. לעתים אין מנוס מכך שבית הדין יוציא את הערמונים מהאש מקום שאי התערבות שלו תיצור מצב של שיתוק של מוסדות האיגוד. עשינו כן כשאנחנו מזהירים את עצמנו שאנחנו לא מנהלים את האיגוד ואנו מכבדים את ריבונותה של ההנהלה ואין אנו ממירים את שיקול דעתה של ההנהלה בשיקול דעתנו. במיוחד קלה ומתבקשת התערבותנו, מקום שהעתירה עוסקת בעניינים של נוהל ואינה בעניינים של מהות כמו במקרה שלפנינו.

כידוע בית הדין יושב בדרך כלל בהרכב דן יחיד אך במקרה כגון זה שעומד לדיון, הייתי ממנה הרכב מורחב של בית הדין, נוכח חשיבות העתירה ורגישותיה. בכל מקרה רשאי אני במקרים מסויימים לקיים אפילו הליך של דיון נוסף. במקרה זה, סברתי תחילה לקיים הליך של קדם ערעור ולנסות בגדרו להגיע לפתרון שיהיה מקובל הן על העותרים והן על המשיבים ובראשם יו"ר האיגוד. חשבתי אפילו לא להסתפק בפישור אלא בהסכמת בעלי הדין לקיים הליך של גישור. רציתי לחסוך לאיגוד החלטה פורמלית בעניין שאינו לתפארת האיגוד. בסופו של יום, הגעתי לכלל מסקנה שאין מנוס מכך שאתן החלטה פורמלית וזאת הן בגלל מעורבות וועדת הביקורת בסוגיה מושא העתירה, למרות שוועדה זאת אינה צד לדיון זה וגם משום שנחוצות בכל מקרה הנחיות שבעזרתן, יהיה ניתן להביא לסוף פסוק להתדיינות.

התשתית העובדתית

התשתית העובדתית שנויה בחלקה במחלוקת. קביעת ממצאים עובדתיים מצריכה שמיעת ראיות ובשלב זה איני רואה צורך בכך ואוכל לעסוק בסוגיות שעל הפרק גם בלי קביעת ממצאים עובדתיים בכל נקודה ונקודה.

לקראת הישיבה, פורסם סדר יום. לפי גרסה אחת הוא פורסם מספר שעות לפני הישיבה או שהנושא שבגיניו הוגשה העתירה, הוסף מספר שעות כאמור. לפי גרסה אחרת הוא הוצג כיממה לפני הישיבה, במקשה אחת. לאור האמור בעתירה עצמה דומה שמדובר בכך שנושא היועץ המשפטי נכלל בסדר היום, יום לפני הישיבה. בסדר היום היו עשרה נושאים כשהנושא האחרון ברשימה הוגדר: "היועץ המשפטי של האיגוד". לא נאמר במה המדובר. כך לא נאמר כפי שנאמר בשני נושאים נוספים שהיו בסדר היום ועסקו בבחירה של נושא תפקיד כזה או אחר או בדיון בנושא זה, כפי שנכתב בנושא נוסף שעסק בדיון בנושא נציג ישראל לבחירות בפיד"ה.

בדיעבד הסתבר שהכוונה הייתה לדון במה שתואר כהחלפת יועץ משפטי. למעשה מדובר כאן בשני נושאים שאמנם קשורים אהדדי אך אינם חייבים להיות נדונים בצוותא חדא ואף רצוי שלא יידונו יחדיו: הראשון הוא הפסקת העסקתו של היועץ המשפטי של האיגוד ("להלן- "היועץ המשפטי היוצא") והשני הוא מינוי יועץ משפטי חדש לאיגוד.

בפרוטוקול של הישיבה, שאף ניסוחו שנוי במחלוקת לא נאמר שהייתה התנגדות כלשהי להעלאת נושא זה לדיון ולא נטען על ידי איש מחברי ההנהלה שעקב העדר פירוט ב"סדר היום" אין מקום לקבל החלטות בנדון. לגוף העניין נכתב שם רק כי יו"ר האיגוד הבהיר שאינו מרוצה מהעבודה עם היועץ המשפטי והוא בקש להחליפו ביועץ משפטי אחר שהוא מכיר ומעריך וכי המועמד המוצע רוצה לתרום לאיגוד מניסיונו. קורות החיים של המועמד האמור (להלן-"היועץ המשפטי הנבחר") הוקראו בפני חברי ההנהלה שהיו בישיבה. עוד נאמר לחברי ההנהלה כי היועץ המשפטי היוצא שעבד בהתנדבות, בקש שכר עבור עבודתו אך לאחר מכן חזר בו מבקשתו ואחד מחברי ההנהלה ציין שבעל מקצוע שאינו מרוצה בתפקידו, לא יעשה עבודה טובה.

לקראת ההצבעה בקש יו"ר האיגוד משני חברי הנהלה שמשתייכים למועדון כפר סבא, שלו משתייך גם היועץ המשפטי היוצא, לא להשתתף בהצבעה וזאת משום מראית עין של ניגוד עניינים. שני החברים התנגדו לכך ולבסוף עזבו את הישיבה מתוך מחאה, לפני ההצבעה. בהצבעה עצמה הוחלט להחליף את היועץ המשפטי היוצא ביועץ המשפטי הנבחר וזאת ברוב קולות דהיינו שבעה תומכים, שלושה מתנגדים ושני נמנעים. במנין כמובן לא נכללו שני חברי ההנהלה שעזבו כאמור את הישיבה וחבר ההנהלה נציג העותרים ד"ר ברקאי שכלל לא היה בישיבה. חשוב עוד לציין כי בסדר היום לא נאמר כי היועץ המשפטי היוצא זומן לישיבה והלכה למעשה בישיבה לא נכחו, לא היועץ המשפטי היוצא ולא היועץ המשפטי הנבחר.

להשלמת התמונה העובדתית של מה שהתרחש בישיבה, חשוב לציין כי לפני הדיון בנושא היועץ המשפטי היה דיון אחר שעסק בין היתר גם בתפקודו של היועץ המשפטי היוצא. המדובר במכתב שכתב היועץ המשפטי היוצא בנושא של אליפות העולם האלטרנטיבית אותה קידם מר ליאור אייזנברג. ביחס למכתב זה אמר היו"ר כי הוא נכתב ללא אישורו ונשמעו דעות בחלקן ביקורתיות לגבי תוכנו וסגנונו של המכתב. בתום הדיון הוחלט כי לבקשת ההנהלה ייעשה

בירור לגבי המכתב שיצא היועץ המשפטי ממשרדי האיגוד וההנהלה ממליצה למשוך את המכתב בחזרה.

שלושה ימים לאחר מכן ביום 17.8.2018 כתב היועץ המשפטי היוצא מכתב להנהלת האיגוד במכתב זה שאדרש לתוכנו ביתר פירוט בהמשך, יש טשטוש תחומים מסוים בין מכתב מקצועי שכותב יועץ משפטי לבין מכתב אישי שכותב אדם שחש שנגרם לו עוול בעובדה שהופסקה העסקתו ובצורה שבה הופסקה שעה שנראה שהוא היה מוכן ומזומן להמשיך בתפקידו.

ביום 19.08.2018 שלח יו"ר האיגוד ליועץ המשפטי היוצא מכתב פורמלי בו הוא מודיע לו כי הנהלת האיגוד החליטה להביא לסיום תפקידו כיועץ משפטי והודה לו על עבודתו ותרומתו.

יום לאחר מכן נשלח מכתב פורמלי ליועץ המשפטי הנבחר המאשר את בחירתו ומברך אותו.

אותו טשטוש תחומים בין מעמדו כיועץ משפטי ותחושתו כאדם שניכר היה במכתב היועץ המשפטי מיום 17.08.2018 נמשך וביתר שאת במכתב נוסף שכתב היועץ המשפטי היוצא לחברי ההנהלה ביום 22.08.2018. במכתב קצר זה כותב היועץ המשפטי היוצא לחברי ההנהלה:

"בהמשך למכתבי מיום 17 לאוגוסט 2018, כיועץ המשפטי של האיגוד הישראלי לשחמט, המלצתי המשפטית לכל חברי ההנהלה הינה להגיש עתירה לבית הדין בעניין פסלות ההחלטה שנתקבלה בעניין היועץ המשפטי של האיגוד ביום 14 לאוגוסט 2018. עקב ניגוד עניינים אישי, יועץ המשפטי של האיגוד מנוע מלעשות בעצמו, אך ככל שיהיה צורך יציג בפני בית הדין את השתלשלות העניינים ופרשנותו לכך".

אודה ואתוודה שלא הצלחתי לרדת לשורש פשרו של מכתב זה. איני מבין איזה ניגוד עניינים אישי מנע מהיועץ המשפטי לפנות לבית הדין כפי שאיני מבין כיצד ההמלצה שלו כיועץ משפטי (תוך התעלמות מכך שבאופן פורמלי הופסקה העסקתו על ידי אותה הנהלה) לחברי ההנהלה לפנות לבית הדין כדי שיבטל החלטה על הפסקת העסקתו, אינה מהווה ניגוד עניינים מובהק.

באותו יום 22.08.2018 נשלח להנהלת האיגוד מכתב שכתב יו"ר ועדת הביקורת. במכתב זה נאמר שועדת הביקורת נדרשה לעניין בעקבות פניה של מספר חברי הנהלה. היא ראתה את פרוטוקול הישיבה והודעות היו"ר ליועץ המשפטי היוצא וליועץ המשפטי הנבחר וכי לדברי יו"ר ועדת הביקורת, מבלי לקבוע מסמרות, עולה החשש כי ההחלטה בעניין היועצים המשפטיים בוצעה בדרך של "מחטף" בין היתר כי הנושא לא הובא מראש כחלק מסדר היום בישיבה, כי למעט הנימוק הכללי לפיו היו"ר אינו מרוצה מהעבודה עם היועץ המשפטי היוצא לא הובאו כל טעמים לסיום העסקתו של היועץ המשפטי היוצא, כמו כן צויין שנמנעה הצבעה של חלק מחברי ההנהלה ולא התקיים הליך מסודר למינוי יועץ משפטי חדש ולא ניתנה בנדון כל חוות דעת משפטית חיצונית ובלתי תלויה. מטעמים אלה מציעה ועדת הביקורת להשעות את ההחלטה בדבר מינוי היועץ המשפטי הנבחר ולקיים הליך מסודר של סיום תפקיד היועץ המשפטי היוצא (ככל שקיימים טעמים סבירים לכך) ומינוי יועץ משפטי חדש. כל זאת בעזרת חוות דעת משפטית חיצונית או לחלופין, חוות דעת של ועדת הביקורת שבה מכהנים שלושה משפטנים.

למכתב זה השיב יו"ר האיגוד במכתב מיום 27.08.2018. לדבריו, לא ידוע לו על כל ישיבה של ועדת הביקורת ואין פרוטוקול של ישיבה כזאת. הוא תמה על יו"ר ועדת הביקורת שכתב לו בנדון, למרות שהוא והיועץ המשפטי היוצא הם חברים באותה אגודה. הוא גם תמה על כך שיו"ר ועדת הביקורת מצא לנכון לכתוב לו מה שכתב, מבלי שפנה אליו תחילה וביקש לשמוע את עמדתו בנדון.

לגופו של עניין כותב יו"ר האיגוד כי נושא היועץ המשפטי היה על סדר היום של הישיבה ונדון באופן גלוי שקוף וענייני והוא משיב גם על טענות אחרות, כפי שיובהר בהמשך.

יו"ר ועדת הביקורת משיב על מכתב זה וכותב כי מכתבו ביטא את עמדת ועדת הביקורת שכן הוא נשלח לאחר התכתבויות ודיון טלפוני בין חברי הועדה.

ביום 30.08.2018 התקיימה ישיבת ועדת הביקורת. בישיבה זאת נטלו חלק יושב הראש וארבעה חברי הועדה כאשר ארבעה חברים נוספים נעדרו מהישיבה. בישיבה זאת נבדקה בין היתר, מהימנות הרישום בפרוטוקול הוועדה ובסוף הדיון התקבלו, ברוב של ארבעה חברים לעומת אחד ההחלטות הבאות: ראשית, נפלו פגמים מהותיים בהליך הפסקת כהונתו של היועץ המשפטי היוצא המצדיקים את ביטול החלטת ההנהלה באותה ישיבה. ההנהלה נדרשת לדון מחדש בהפסקת כהונתו של היועץ המשפטי היוצא.

שנית, בפירוט סדר היום של הישיבה הנדרשת של ההנהלה יצויין במפורש כי נושא הדיון הינו הפסקת כהונתו של היועץ המשפטי היוצא

שלישית, לישיבה יזומן היועץ המשפטי היוצא ותינתן לו הזכות להשמיע את עמדתו בנושא הנדון.

רביעית, אם יוחלט על סיום העסקתו של היועץ המשפטי היוצא, יש לקיים דיון מחודש במינוי יועץ משפטי חדש ובגדרו תיבחן המועמדות של מספר מועמדים לתפקיד שפרטיהם יובאו מראש ובזמן סביר לפני הישיבה לידיעת חברי ההנהלה.

חמישית, חברי הועדה מדגישים שאין מדובר בהמלצה או חוות דעת מייעצת אלא בדרישה של הועדה.

על משמעויות החלטות אלה אדון בהמשך.

במקביל כתבו שמונת העותרים ליו"ר האיגוד ודרשו ממנו "לבטל מיידית את הליך ההדחה

הלא חוקי שנערך ליועץ המשפטי של האיגוד". הוצע לסכם איתו ברוח טובה שיסיים תפקידו בסוף חודש יוני ואז יתקיים הליך מסודר של בחירת יועץ משפטי חדש. לחלופין, אם יוחלט על נליך הדחה, יש לקיימו בהתאם לחוק וכפי שהכתיבה ועדת הביקורת ובמקרה כזה כל חברי ההנהלה יוכלו להצביע".

דרישה זאת לא נתקבלה על ידי יו"ר ההנהלה ומכאן העתירה לבית הדין.

נדבך עובדתי אחרון שהונח באחד מהנספחים שבתשובה לעתירה, מאיר באור שונה כמה מהסוגיות המצויות על מדוכת בית הדין. המדובר בהתכתבות במסרונים או דואר אלקטרוני בין יו"ר האיגוד לבין היועץ המשפטי היוצא וזאת החל משבועיים לפני מועד הישיבה.

ביום 30.07.2018 כותב היו"ר ליועץ המשפטי היוצא: "ב14.7 (כמובן הכוונה ל 14.8 ד.מ.) יש ישיבת הנהלה ואני רוצה לאשר יועץ חדש. אשמח אם תכתוב מכתב כמו שדיברנו" היועץ המשפטי היוצא כותב בתשובה שהוא יציג את הנושא וידבר על ההתלבטות שלו בנוגע להמשך דרכו באיגוד ומציע שידברו מספר ימים לפני הישיבה. היו"ר עונה לו עוד באותו יום: "אני צריך לשלוח סדר יום של הישיבה לכן חשוב לי לסגור את הנושא עכשיו ולא לפני הישיבה". היועץ המשפטי היוצא כותב לו בתשובה כי הוא בחו"ל וחוזר ביום חמישי לכן מציע שידברו בשבוע הבא. ואחר מספר ימים ב 06.08.2018 מוסיף כי מסתמן שיצטרך לטוס גם בשבוע הבא ולכן נצטרך לדחות את הדיון עד לישיבה הבאה. יום לפני הישיבה שואל יו"ר האיגוד את היועץ

המשפטי היוצא : האם בסוף נסעת לחו"ל? ובכך הסתיים השיח ביניהם, ככל שמדובר בחומר שהועבר אלי.

בהמשך הדברים אצביע על התובנות החשובות העולות משיח זה ועל נפקותו לגבי המחלוקת שבבסיס העתירה.

על העתירה ועל התשובה לעתירה

בפתח הדברים ברצוני להביע צער ואכזבה מהיחסים המעורערים בין ראשי האיגוד ומהלשון הלעתיים משתלחת שמצאתי במכתביהם ובכתבי הטענות שלהם. אני מתיחס כאן הן לעותרים, הן ליו"ר האיגוד והן ליו"ר ועדת הביקורת. אני יכול להבין לעתים את הזעם שגורם טיעון זה או אחר שנראה מקומם לנושא משרה זה או אחר אולם שומה על כל אחד מפרנסי האיגוד לכבוש את היצר ולכתוב את תגובתו בלשון מאופקת ועניינית. כל צורה אחרת של התבטאות, אינה מכבדת אותו, אינה מכבדת את התפקיד הרם שבו הוא מחזיק ואינה מכבדת את האיגוד ובסופו של יום גם אינה תורמת לשיח ולעבודת בית הדין. לא אתרום לשיח פסול זה על ידי ציטוט קטעים מכתבי כל אחד מאלו שמניתי.

קיימת בעיית משילות בהנהלת האיגוד מיום שנקבעו יחסי הכוחות בה באסיפה הכללית. אנו מצויים בשלב השני של הרוטציה בתפקיד יו"ר ההנהלה וליושב הראש הנוכחי אין רוב בהנהלה, נהפוך הוא, הוא מעין "ראש ממשלת מיעוט" וממילא העובדה הזאת מונעת ממנו לעצב את האיגוד, כפי שאולי היה רוצה והוא חייב להגיע להסכמות ושיתוף פעולה עם כל חברי ההנהלה, לרבות אלה שנמנים על קבוצת נבחרים אחרת. יחסים עכורים בתוך ההנהלה הם מתכון לשיתוק ולהידרדרות ולכן נדרש מאמץ משותף לצאת ממצב דברים זה.

בעתירה מתבקש בית הדין ליתן את היסעדים הבאים :

- א. לקבוע כי נפלו פגמים מהותיים בהליכי ההדחה של היועץ המשפטי היוצא
- ב. להורות על בטלות ההחלטה להדחת היועץ המשפטי היוצא וקביעה לפיה הוא היועץ המשפטי המכהן של האיגוד הישראלי לשחמט.
- ג. להורות ליו"ר האיגוד למשוך בחזרה את מכתב הפיטורים ששלח ליועץ המשפטי היוצא.
- ד. להורות ליו"ר האיגוד למשוך בחזרה את מכתב המינוי ששלח ליועץ המשפטי הנבחר.
- ה. לתת צו ביניים המקפיא את כל ההליכים בעניין החלפת היועץ המשפטי עד לסיום ההליכים המשפטיים.

הפגמים המהותיים שמצדיקים לפי העתירה את מתן הסעדים האמורים הם :

- 1 פרוטוקול הישיבה שוכתב על ידי יו"ר האיגוד.
- 2 נושא החלפת היועץ המשפטי לא הוצג כדבעי בסדר היום ולכן לא היה מקום לכלול אותו בישיבה.
3. אי מתן זכות טיעון ליועץ המשפטי היוצא

4. שלילת זכות ההצבעה משני חברי הנהלה בטענה של ניגוד אינטרסים.

5. מינוי של יועץ משפטי חדש, מבלי שהודע עליו מראש לחברי הנהלה.

אדרש לכל אחת מהטענות הללו כשאני מתייחס גם לטענות התשובה לעתירה לגבי כל אחת מהן ולאחר מכן אדון בשני נושאים נוספים. הראשון עוסק במעמדו של היועץ המשפטי של האיגוד בכלל ואתיחס בקצרה גם להתנהלותו של היועץ המשפטי היוצא. הנושא הנוסף השני יתייחס לועדת הביקורת הן למעמדה והן להחלטותיה במקרה הנוכחי.

לעניין פרוטוקול הישיבה

נדרשתי לעניין זה בפתח ההחלטה. ברישא לעתירה נכתב שיו"ר האיגוד שיכתב את הפרוטוקול לצרכיו. זוהי טענה בעלמא. לא נאמר בה מה נכלל בפרוטוקול ולא צריך היה להיות שם ולא נאמר שם מה היה צריך להיכלל בפרוטוקול ולא נכלל בו. האשמה בשיכתוב פרוטוקול היא האשמה חמורה מבחינה משפטית, מוסרית וציבורית ואי אפשר לשלחה לחלל האויר מבלי ליתן פרטים ומבלי להביא אסמכתאות. ואין גם ולא כלום בהצהרה של כל שמונת העותרים כי הם אינם מאשרים את הפרוטוקול. שלושה מהם לא נכחו כלל בישיבה או בחלק מהישיבה ואילו כאמור, לא הובא ולא בדל של ראיה לרישום מוטעה קל וחומר מטעה. את הפרוטוקול המקורי רשם עובד מנהלי באיגוד וברגיל עוברים על הרישום אנשי הסגל המנהלי כמנכ"ל האיגוד וסמנכ"ל התפעול שאין חולקין על מקצוענותם ויושרם. הרישום כאן הועבר להערות החברים, כפי שהעיד העובד שניסח לראשונה את הפרוטוקול ולא שמעתי שמישהו מהעותרים הצביע על פרט לא מדויק בפרוטוקול ולא הוגשה כל בקשה פורמלית להנהלה לתיקון הפרוטוקול. יתרה מזאת גם הבדיקה המקיפה שערכה ועדת הביקורת בנושא זה לא העלתה שום ממצא משמעותי רלבנטי להחלטה כאן ולכן אין בנימוק זה כדי להצדיק את שינוי ההחלטות כמבוקש בעתירה.

לעניין סדר היום בישיבה

בעתירה נכתבו דברים חריפים ביותר כנגד יו"ר האיגוד. הכל סביב המלים: " היועץ המשפטי של האיגוד" שנכתבו בסדר היום של הישיבה. לדעת העותרים רישום מעורפל זה שאינו מבהיר שמדובר בסיום תפקידו של היועץ המשפטי הנוכחי ומינוי יועץ משפטי חדש מעיד על "ניסיון לטיח ולהסתיר מחברי הנהלה את מהות הסעיף כך שלהנהלה או ליועץ המשפטי לא תהיה כל אפשרות להתכונן לדיון או לבקש את החומר הרלוונטי לפני הישיבה" ומחרה מחזיק אחריהם יו"ר ועדת הביקורת שכותב כי: "מבלי לקבוע מסמרות עולה החשש כי ההחלטה נתקבלה בדרך של "מחטף" בין היתר מבלי שנושא סיום תפקידו של היועץ המשפטי ומינויו של יועץ משפטי חדש הובא מראש כחלק מסדר יום הישיבה. לא הובאו כל טעמים לסיום תפקידו של היועץ המשפטי (לבד מהטעם כי "היו"ר אינו מרוצה מהעבודה עם היועץ המשפטי ומבקש להחליפו בעו"ד אורי וולובסקי") וגו'".

עוד לפני שהגיעה לידי התשובה לעתירה, היו לי ספיקות ביחס למשקל שיש לייחס לטענה זאת.

אין חולקין על כך כי סדר יום של ישיבה צריך לידע את המשתתפים בה על הנושאים שיידונו בה ועל סדר הדיון בהם.

אין ספק גם כי ראוי שכל מינוי יתקבל בהליך מתוקן שבו יימסר מידע על המועמד או המועמדים ואם בהליך של הפסקת מינוי המדובר, ראוי שיובהר שזה ההליך שיתקיים ובמידת האפשר יפורטו הנימוקים להצעה להפסקת המינוי. אולם, אלה ספקותי:

ראשית, עברתי על סדרי יום ופרוטוקולים רבים של האיגוד וראיתי שסדרי היום כתובים לרוב בצורה לקונית וכשבמינויים קא עסקינן, לא מתקיים הליך מסודר של פנייה למועמדים בכוח להציג את מועמדותם, לצרף קורות חיים ולהבהיר מה האג'נדה של כל אחד מהם.

טול למשל את מינויו של היועץ המשפטי היוצא. המינוי התקבל בישיבת ההנהלה ביום 04.04.2017. בסדר היום לקראת הישיבה נכתב: "אישור עו"ד אלכס פינקל כיועץ משפטי, עד תום הקדנציה לצורך קיום האסיפה הכללית 2017. לא צורף כל חומר לישיבה. היועץ המשפטי היוצא הוא מבכירי השחמטאים בארץ אך כאן דובר במינוי יועץ משפטי. הוא עורך דין אולם

האם כל עורך דין ראוי להיות יועץ משפטי של האיגוד? כלום לא צריך היה לצרף קורות חיים, רקורד מקצועי ואולי את האני מאמין שלו וכוונותיו בנשיאה בתפקיד נכבד זה? לא רק שלא צורף כאמור כל חומר לקראת הישיבה אלא גם הדיון בישיבה היה קצר להפליא וכך הוא מסוכם בפרוטוקול של הישיבה: "בחירת יועץ משפטי לאסיפה הכללית- הצבעה לאישור עו"ד אלכס פינקל כיועץ משפטי עד תום הקדנציה ו האסיפה הכללית אושר ברוב קולות, נמנע אחד"

הא ותו לא וכלום זה הליך מינוי ראוי? משוט בפרוטוקולים השונים מגלה לא אחת כי דומה שלעתיים המינוי התבשל, נאפה או סוכם מחוץ לד' אמות הישיבה וההצבעה עוברת ללא כל דיון או הרהור של מאן דהוא מחברי ההנהלה. יו"ר האיגוד בתשובה לעתירה נותן דוגמא להתנהלות כזאת והוא מתייחס לישיבה מאפריל 2018 שעה שנציג העותרים ד"ר ברקאי היה יו"ר האיגוד ולדברי היו"ר הנוכחי בסדר היום דובר על "אישור הוצאת משלחת ישראלית לאולימפיאדה" ותחת כותרת זאת, עמד היו"ר דאז על כך שתיערך הצבעה על בחירת יו"ר המשלחת דהיינו נושא שלא נכלל בסדר היום. איני יודע אם יש ממש בטיעון זה, מכל מקום לא על פיו גיבשתי את עמדתי.

כמובן שנוהלים לא ראויים לא מכשירים את ההתנהלות במקרה הנוכחי, אולם, אם אלה הסדרים באיגוד ומצער שזה כך, צריכים כולם ליטול קורה מבין עיניהם ולא לבוא בטרוניה דווקא אל יו"ר האיגוד במקרה הזה ומהטעם הזה.

שנית, האם באמת ובתמים אילו היה מפורסם בסדר היום כי מדובר בהפסקת עבודתו של היועץ המשפטי היוצא, היה סיפק בידי העותרים " אפשרות להתכונן לדיון או לבקש את החומר הרלוונטי לפני הישיבה"? מה בדיוק היו למדים לו עשו כן? ואילו טענות שלא נטענו בדיון עצמו יכולות היו להיטען בעיקר כאשר הנימוק שהובא להצדקת בקשת הפסקת ההעסקה הייתה שהיו"ר מתקשה לעבוד עם היועץ המשפטי או אינו רואה עין בעין איתו?

איזה נימוק נוסף היה יכול להילמד שלא נלמד קודם או שלא ניתן היה לטענו בישיבה גם מבלי שהייתה הכנה מוקדמת? בל נשכח גם כי ההתייחסות לנושא היועץ המשפטי נעשתה לפי העתירה עצמה יממה לפני הישיבה. מה חשבו לעצמם העותרים ביחס לפרשנות הדיבור הזה ואם היה להם ספק ספיקא בנדון מדוע לא פנו ליו"ר ושאלו אותו במישרין במה המדובר?

שלישית, האם באמת פרסום בסדר היום לפיו מדובר בהפסקת עבודתו של היועץ המשפטי היוצא או אפילו פירוט של הטעמים לכך הוא דבר רצוי ליועץ המשפטי היוצא עצמו או לשוחרר טובתו? חשבתי לתומי שלו הייתי בנעליו של היו"ר ולו כלה ונחרצה היה עמדי לעמוד על רגלי האחוריות ולא לעבוד אתו (ובמאמר מוסגר, סביר להניח שספק אם כך הייתי נוהג), הייתי

משתדל לא להלבין את פניו קבל עם ועדה ולומר לו שאיני מעוניין שימשיך בתפקידו מסיבה זאת או אחרת, כי בדעתי לפנות להנהלה ולבקשה לקבל החלטה בנדון והייתי מציע לו להתפטר לו מהטעם הזה או מהטעם שבקשתו לקבלת שכר עבור עבודתו נדחתה ולא להציב על המדוכה את מידת התאמתו לתפקיד ובמקום לעזוב בכבוד להיות מודח בריש גלי. מבחינה זאת, הסתפקות במילים שנכתבו בסדר היום על היועץ המשפטי רק באה לא להלבין את פניו.

והנה, כשקראתי את הנספחים שצורפו לתשובה לעתירה גיליתי שהתנהלות יו"ר האיגוד הייתה למצער קרובה להתנהגות שסברתי שהיא הראויה במקרה זה. בהתכתבות האלקטרונית בין יו"ר האיגוד לבין היועץ המשפטי היוצא. כשבועיים לפני הישיבה כותב לו יו"ר האיגוד:

"ב14.7 (כמובן הכוונה ל 14.8 ד.מ.) יש ישיבת הנהלה ואני רוצה לאשר יועץ חדש. אשמח אם תכתוב מכתב כמו שדיברנו" היועץ המשפטי היוצא כותב בתשובה שהוא יציג את הנושא וידבר על ההתלבטות שלו בנוגע להמשך דרכו באיגוד ומציע שידברו מספר ימים לפני הישיבה. היו"ר עונה לו עוד באותו יום: "אני צריך לשלוח סדר יום של הישיבה לכן חשוב לי לסגור את הנושא עכשיו ולא לפני הישיבה".

מהן התובנות מהתכתבות זאת?

ראשית, היועץ המשפטי היוצא יודע כבר שבועיים לפני הישיבה כי בדעת יו"ר האיגוד להפסיק את עבודתו ולמנות אחר תחתיו וזאת בישיבה.

שנית, יש ביניהם הבנה או סיכום לפיו היועץ המשפטי היוצא יכתוב בנדון. כך כותב יו"ר האיגוד ואילו היועץ המשפטי היוצא אינו כופר בכך.

שלישית, כשבועיים לפני הישיבה לוחץ יו"ר האיגוד על היועץ המשפטי היוצא לכתוב את המכתב ולאפשר לו לשלוח סדר יום של הישיבה שיכלול מינוי יועץ משפטי חדש. הוא חוזר על כך בהמשך ההתכתבות

רביעית, דומה שהיועץ המשפטי היוצא מעדיף לתת בישיבה הצהרה בעל פה שבה יציג את התלבטותיו ודומה גם שהוא מעוניין כנראה עדיין לא להתפטר ובכלל מבקש לדחות את העניין לישיבה האחרונה מהטעם שאולי יהיה בחו"ל.

חמישית, הוא לא יוזם דיון עם יו"ר האיגוד, שלא אישר לו שהעניין לא יידון בישיבה ולפחות לטענת יו"ר האיגוד הוא גם לא שהה בחו"ל במועד הישיבה.

ההסבר של יו"ר האיגוד להתנהלות זאת נראה לי סביר. כפי שסברתי שצריך לנהוג, הוא שוחח עם היועץ המשפטי היוצא, לאחר שדחה את בקשתו לקבל שכר תמורת עבודתו עבור האיגוד. הוא הודיע לו שהוא מבקש מינוי של יועץ משפטי אחר וזאת מטעם זה או אחר, לרבות הטעם הכללי שהם לא משדרים על אותו גל. הוא מציע לו במקום שיתנהל הליך גלוי בנדון שבה יידונו ביצועיו וכישוריו של היועץ המשפטי היוצא, עדיף לו שיתפטר, שהרי הדעת נותנת שלא צריך לדבוק בקרנות המזבח ולא להרפות שעה שהאדם המרכזי שמעסיק אותו אינו מעוניין בשירותיו. הוא הציע לו לתלות את הקולר להתפטרות בכך שנדחתה בקשתו שבעיני היא מוצדקת לכשעצמה לקבל שכר עבור פועלו למען האיגוד.

דומה איפוא שיו"ר האיגוד לא ניסה להשיג כאן "מחטף" ולא בכוונת מכוון פרסם בסדר היום את עניין היועץ המשפטי כפי שפורסם ובמועד שפורסם. כל פרסום בנוסח אחר, לא היה עולה בקנה אחד עם הסיכום עם היועץ המשפטי היוצא והיה מלבין את פניו שלא לצורך. מהכתובים

עולה שיו"ר האיגוד חתר לפרסם את הדבר בסדר היום כבר שבועיים לפני הישיבה והיועץ המשפטי היוצא עיכב את העניין.

ניתן ללמוד מכך, כאמור שהיה ברור ליועץ המשפטי היוצא שהכוונה היא לבקש למנות מישוהו אחר תחתיו, כך שהעלאת העניין בישיבה לכשעצמה, לא היה בה כדי להפתיע אותו מה עוד שנאמר לו בהתכתבות שהכוונה היא להעלות לדיון את העניין בישיבה. לכל היותר הוא הופתע אולי מכך שבקשתו לדחות את העלאת העניין לישיבה שבחודש העוקב, לא נענתה אך הוא לא ניסה לודא שבקשתו התקבלה ולא השיב גם על המייל של יו"ר האיגוד מיום לפני הישיבה.

היועץ המשפטי היוצא כתב להנהלה שני מכתבים, לאחר הישיבה שבהם הוא למעשה הציג עצמו כקרבן ויעץ להנהלה להגיש עתירה לבית הדין. בעקבות מכתבים אלה הייתה העצמה מסוימת של ההתבטאויות כלפי יו"ר האיגוד ואלה מחברי ההנהלה שהצביעו עמו שדומה שסברו שללא הודעה מוקדמת וללא נוכחות היועץ המשפטי היוצא התנהל הליך להפסקת העסקתו ולא היא. הוא ידע שלכך כיוון הסיכום עם יו"ר האיגוד ונאמרו לו הדברים מפורשות וניתן היה לצפות ממנו שיגלה מידע זה במכתבים ששלח ב17 וב-22 לאוגוסט להנהלת האיגוד. לנושא זה אחזור בקצרה בפרק שייוחד ליועץ המשפטי של האיגוד.

בנסיבות העניין איני רואה איפוא את ניסוח הסעיף בסדר היום שעסק ביועץ המשפטי עילה לפסילת ההליך.

איני רואה גם הצדקה לבוא בטרוניה אל יו"ר האיגוד בשל כך שהנימוק שנתן להצדקת הצעתו להפסקת העסקתו של היועץ המשפטי היה כללי מדי לאמור שאינו מרוצה מעבודתו. אמירה כללית כזאת מזמינה את השאלה- נא פרט ממה בדיוק אינך מרוצה? יכולות להיות לכך סיבות לגיטימיות וסיבות לא לגיטימיות. בין האחרונות ניתן למנות מקרים שבהם המעסיק אינו מרוצה מכך שהמועסק מסרב לבצע מעשים בלתי חוקיים או בלתי מוסריים או כאלה שמנוגדים למצפוננו. אך יתכן בהחלט שחוסר שביעות הרצון נובע כאמור משיקולים לגיטימיים כגון העדר זמינות או חוסר הערכה מקצועי או העדר כימיה. במקרה שלנו, ידוע לנו כבר כי באותה ישיבה, הלין יו"ר האיגוד ואיני יודע אם בצדק או שלא בצדק, על כך שבעניין אליפות העולם האלטרנטיבית, כתב היועץ המשפטי היוצא מכתב רגיש ללא אישורו של יו"ר האיגוד והנהלת האיגוד החליטה לערוך בירור בנדון והמליצה למשוך את המכתב בחזרה. ידוע לנו כי בקשת היועץ המשפטי היוצא לקבל שכר מהאיגוד נדחתה, דבר שללא ספק יש בו כדי לגרום לאכזבה ממי שאזר אומץ ובקש ובקשתו נדחתה ואולי לתחושה שאין מעריכים אותו כדבעיי. ומעל לכל, כפי שאראה בהמשך יש הבדל תהומי בתפיסת תפקידו של היועץ המשפטי של האיגוד בין עמדת יו"ר האיגוד לבין עמדת היועץ המשפטי היוצא ודי בכך שאינם רואים עין בעין את אופי התפקיד ודרישותיו כדי להכביד מאד על שיתוף הפעולה ביניהם.

לעניין אי מתן זכות טיעון ליועץ המשפטי היוצא

מעמדו המשפטי של היועץ המשפטי של האיגוד אינו חד משמעי. לכאורה מדובר בשירותים משפטיים פרו-בונו שנותן עורך דין לאיגוד אך יכול שתיטען גם טענה שמבחינת דיני עבודה אולי יש כאן סוג של יחסי עובד מעביד. בכל מקרה, צריך להוקיר תודה למי שמיטיב עם האיגוד ותורם מזמנו ומכישוריו המשפטיים לטובת האיגוד. הוא זכאי ליחס של כבוד ויחס כזה חייב להישמר גם אם נוצרו נסיבות שבהן מוצדק להפסיק את העסקתו.

אחת הזכויות שחייבים לכבדן לגבי דינו של היועץ המשפטי שמבקשים להפסיק את העסקתו היא לאפשר לו להופיע בפני ההנהלה ולומר את דברו. אולי אין זה נכון מצידו, להפוך את

כישוריו והישגיו לנושא שיידון בפני כלל חברי ההנהלה ואולי יש מידה מסויימת של תהיה בעקבות החלטה להתקש ולהישאר בתפקיד, חרף העובדה שהאדם המרכזי שעומו מתבצעת העבודה אינו מעוניין בשירותיו אולם יש לכבד את זכות הטיעון שלו ואת החלטתו לנקוט בהליך שאולי רבים אחרים לא היו נוקטים בו.

במקרה דגן שגה יו"ר האיגוד שעה שהחליט להכניס לסדר היום את נושא היועץ המשפטי למרות שהיועץ המשפטי היוצא ביקש ממנו במפורש לדחות את העניין לישיבה במועד מאוחר יותר בשל הסיכוי שיצטרך להיות בחו"ל במועד הישיבה. גם אם הוא סבר שהיועץ המשפטי היוצא פועל בניגוד לסיכום שהיה ביניהם וגם אם סבר שהוא נוקט בסוג של דחינות, הוא חייב היה לכבד את בקשתו של היועץ המשפטי היוצא ולקבוע את הדיון בעניין לישיבה הבאה. איני מבין מדוע אצה לו הדרך. מה קרה מבחינה משפטית שהצריך פגיעה בזכות הטיעון ואי כיבוד בקשתו של מי שנושא בתפקיד חשוב באיגוד ועוד, להבדיל מנושאי תפקיד אחרים כגון רואה החשבון של האיגוד עושה כן בחינם. העובדה שיו"ר האיגוד למד בדיעבד כי היועץ המשפטי היוצא לא היה בחו"ל בעת הישיבה אינה מצדיקה את החלטתו לדון בנושא היועץ המשפטי בישיבה, למרות שהתבקש לא לעשות כן עקב הסיכוי להיות בחו"ל.

משגה זה מצדיק את מסקנות ועדת הביקורת לעניין העיון מחדש בהחלטה שהתקבלה בישיבה לגבי היועץ המשפטי היוצא.

לעניין שלילת זכות ההצבעה משני חברי הנהלה עקב ניגוד עניינים

כאמור, יו"ר האיגוד דרש משני חברי הנהלה ממועדון כפר סבא שאליו משתייך גם היועץ המשפטי היוצא להימנע מלהשתתף בהצבעה על הפסקת העסקתו באיגוד וזאת מחמת ניגוד עניינים. דרישה זאת נעשתה חרף מחאות אותם שני חברי הנהלה שחשו צורך לעזוב את הישיבה וממילא גם לא נטלו חלק בהצבעה על בחירת היועץ המשפטי הנבחר.

יו"ר האיגוד מסתמך על שני סעיפים שעוסקים בנושא ניגוד העניינים האחד מהם הוא סעיף 10 (יז) לתקנון האיגוד הקובע לאמור: "חבר באחד ממוסדות האיגוד הישראלי לשחמט לא יהיה רשאי להשתתף בהצבעה בכל עניין הנוגע לו אישית..." זהו הסעיף המרכזי המחייב את חברי מוסדות האיגוד בעניין ניגוד עניינים ולא צריך להכביר מילים על כך שבענייננו אין מדובר בעניין הנוגע אישית. מדובר על השתייכות למועדון וזאת כשלעצמה לא יוצרת ניגוד אינטרסים.

עוד מצטט יו"ר האיגוד את סעיף 11 לקוד האתי שהוציא משרד התרבות והספורט ולפיו:

"מנהל וחבר ועד מנהל יימנעו, מלהימצא, אף למראית עין, במצב של חשש לניגוד עניינים במישרין או בעקיפין. ניגוד העניינים יכול שיהיה בין כהונתו כמנהל לבין ענייניו האישיים שלו או של קרובו או בין כהונתו כמנהל לבין תפקיד או עיסוק אחר בספורט או שלא בספורט, בין בהתנדבות ובין בשכר". סעיף דומה הוא סעיף 13 לחוק. שני הסעיפים אינם מחייבים במקרה שלפנינו את פסילת חברי ההנהלה ממועדון כפר סבא. אין מדובר על ניגוד עניינים בין חברותם בהנהלה לבין ענייניהם האישיים או עניינים אישיים של קרוביהם או בין כהונתם בהנהלה לבין תפקיד או עיסוק אחר.

מתן פרשנות מרחיבה מדי לנושא ניגוד העניינים יכביד מאד ואולי אף עלול לשתק את פעילות האיגוד. חברות באותה מועדון אינה מעידה כלל ועיקר לא על אינטרסים משותפים ולא על יחסים אמיצים. במועדונים גדולים יכול שהחברים אינם מכירים כולם זה את זה ויתכן שבחלקם הם צהובים זה לזה. ומדוע להגביל את ניגוד העניינים לחברות במועדון? ומה עם

חברות באותה אגודה, או מגורים באותה עיר? יכול אני להעיד על עצמי שלא הייתי יכול לבצע את תפקידי בהרבה מקרים שלא היה מנוס שאדון בהם משום השתייכותי למועדון אסא ת"א.

היו לי מקרים לא מעטים שפסקתי נגד נציגי אותו מועדון בהנהלה או במוסדות אחרים של האיגוד. חזקה על חבר באחד ממוסדות האיגוד שיעשה הפרדה בין תפקידו המקצועי לבין השתייכותו הארגונית וכל הטלת ספק בכך יש בה זילות מסוימת ביושרת אותם נושאי תפקידים.

יתרה מזאת, גם אם סבור הייתי שיש כאן חשש לניגוד עניינים וכאמור איני סבור כך, דומה שבמקרים כאלה החובה להימנע מניגוד כזה רובצת על גבו של אותו חבר הנהלה ומסורה לצו מצפוני. כך גם בבתי משפט. לשון אחרת, יו"ר האיגוד אינו יכול לאסור על חבר הנהלה להשתתף בהצבעה מהטעם שיו"ר סבור שהוא מצוי בניגוד עניינים. לכל היותר הוא יכול רק להפנות את ליבו לסברה זאת, הא ותו לא.

למרות שבמקרה דנן, מניעת ההצבעה משני חברי הנהלה ממועדון כפר סבא לא הייתה משנה את התוצאה הסופית שכן גם לו היו מצביעים כנגד שתי החלטות בנושא היועץ המשפטי היוצא והיועץ המשפטי הנבחר, לא הייתה משתנה התוצאה. עדיין מוצדק לקיים את הדיון וההצבעות מחדש כפי שסוברת ועדת הביקורת. ראשית, משום שהליך לא תקין אינו יכול לעמוד על כנו ושנית איש אינו יודע מה היו תוצאות ההצבעה לו היו אותם שני חברים משתתפים בדיון ובהצבעה, יתכן שהדינמיקה הייתה משתנית ועמה התוצאה.

לעניין מינוי יועץ משפטי חדש

מובן מדוע לא נכתב בסדר היום במקרה זה כי יהיה דיון במינוי יועץ משפטי חדש. גם הימנעות זאת נובעת מהרצון להגן על כבודו של היועץ המשפטי היוצא. ממה נפשך אם נרשם בסדר היום מינוי יועץ משפטי חדש, הרי כל בר בי רב היה מבין שהופסקה העסקתו של היועץ המשפטי היוצא. אין לי ספק שלא מדובר כאן במחטף. איני רואה את המועמדים הרבים הצובאים על מפתן האיגוד כדי ליטול על עצמם את התפקיד המורכב של יועץ משפטי של האיגוד, תפקיד שאין שכר בצידו. לכאורה ומתוך זהירות רציתי לציין שהיועץ המשפטי הנבחר, לפי מה שקראתי עליו הוא מועמד ראוי בהחלט לתפקיד.

עם זאת, כשם שלא מקובלת עלי החלטה לקיים את הדיון חרף בקשת היועץ המשפטי היוצא לקיימה בישיבה עוקבת, כך גם לא מקובלת עלי החלטה לקיים באותו מעמד גם את הליך בחירת היועץ המשפטי הנבחר. לא זו בלבד שמקובלת עלי החלטת ועדת הביקורת בנדון. ראוי היה למשל לפרסם קול קורא בדבר מועמדות לתפקיד ולצרף קורות חיים ומסמכים נוספים לקראת הישיבה ואולי להכין נוהל מסודר בנדון. לטעמי אין זה ראוי באותו מעמד שהוא מעמד כואב של פרידה מיועץ משפטי מכהן, לקבוע דיון בבחירת יועץ משפטי חדש, כאשר לפחות היועץ המשפטי המכהן מקווה אולי שלא יפסיקו את כהונתו. גם כאן יש בהילות שאינה ברורה לי. ניתן וראוי לקיים את שני ההליכים בשני מועדים שונים.

הערות לגבי מעמד היועץ המשפטי בכלל ובמקרה שלפנינו בפרט

מכל נושאי התפקידים הבכירים באיגוד, מעמדו של היועץ המשפטי הוא משום מה אולי הנחות ביותר. שעה שחברי הנהלה, חברי בית הדין, חברי ועדת הביקורת ורואה החשבון של האיגוד

מתמנים על ידי האסיפה הכללית, היועץ המשפטי של האיגוד מתמנה על ידי חברי ההנהלה. שעה שרואה החשבון של האיגוד מקבל שכר, היועץ המשפטי מתבקש לעבוד ללא שכר. גם אם לאיגוד יש מצוקה כספית, לטעמי צודקת ועדת הביקורת בסוברה שמצב דברים זה אינו תקין.

מקצת מסמכיות היועץ המשפטי מעוגנות בתקנון האיגוד. כך בסעיף המרכזי בנדון סעיף 10 (יא) נאמר: "ההנהלה תמנה יועץ משפטי על מנת שיעץ לה בכל הנושאים המשפטיים כפי שיידרש מעת לעת וייצג את האיגוד בעניינים בהם נדרש ייצוג משפטי".

הוא למשל חבר בוועדת החריגים לעניין סעיף 7 (ב) לתקנות (לעניין קביעת חברות באיגוד) ויש לו סמכות להגיש כתב קובלנה משמעותי (סעיף 10 (יג) לתקנון). דוגמא למשל לצורך ביועץ משפטי היא יישום סעיף 7 (ט) לפרוטוקול העוסק בנקפות אי מילוי אחרי תקנון האיגוד או החלטות מוסדותיו וכו'. ראוי לציון גם סעיף 3 לפרק י שעוסק בערעורים שקובע כי: "ראה היועץ המשפטי של האיגוד כי בהליך מסוים שלפני מנהל הליגה, או מינהלת הליגה, או בית הדין, עלולות להיות כרוכות או נפגעות זכות של האיגוד או כל זכות אחרת, רשאי הוא, לפי ראות עיניו, להתיצב באותו הליך ולהשמיע דברו או להסמיך במיוחד את נציגו לעשות זאת".

מעמדו של היועץ המשפטי של האיגוד נקבע במידה רבה לאור אישיותו ויחסי הגומלין שבינו לבין הנהלת האיגוד כשגדרי סמכותו המדוייקים אינם מפורטים במסמכי היסוד של הארגון. במקרה שלנו דומה שסיבה מרכזית לרצון של יו"ר האיגוד לסיים את העסקתו של היועץ המשפטי היוצא היא השוני במשמעות שנותן כל אחד מהם למעמדו ותפקידו של היועץ המשפטי.

כך כותב יו"ר האיגוד בתשובה לעתירה לאחר שהוא מצטט את סעיף 10 (יא) לתקנון האיגוד : "בתפקיד זה אמור היועץ המשפטי לפעול בשיתוף פעולה ובתאום מלא עם היו"ר" ועוד לפני הן הוא פורש את משנתו לגבי תפקיד היועץ המשפטי של האיגוד לאמור :

"תפקיד היועץ המשפטי של האיגוד הוא תפקיד של אמון בבחינת "משרת אמון". אני כיו"ר מבקש לעבוד בצוותא עם יועץ משפטי שיש לי בו אמון מלא ואני בוטח בכישוריו ויכולותיו למלא את התפקיד כפי שאני סבור שיש למלא אותו" לאח מכן הוא מוסיף שבינו לבין היועץ המשפטי היוצא אין את האמון הנדרש והוא אינו שבע רצון מאופן תפקודו ופעולותיו.

תפישת העולם באותו נושא של היועץ המשפטי כפי שהוא פורש אותה במכתבו להנהלה מיום 17.08.2018 היא שונה בתכלית וכך הוא כותב :

"החובות שלי כיועץ המשפטי לאיגוד הישראלי לשחמט הן לא רק כלפי ההנהלה (הגוף שמנהל את האיגוד בפועל, אלא כלפי האיגוד עצמו ולמטרות לשמן הוא פועל. תפקידו המרכזי של היועץ המשפטי לאיגוד הינו לשמור על האינטרסים של האיגוד (ולא על אינטרסים של אדם ספציפי אשר מקדם אג'נדה מסוימת ללא קשר לתפקידו באיגוד)..... לכן יש חשיבות מכרעת שיועץ המשפטי של האיגוד יהא אדם שרוב גדול של חברי ההנהלה סומכים על שיקול דעתו ואינטגרטי האיש, שיכול להביע את דעתו ולעמוד מאחוריה תוך שמירה על אינטרסים של האיגוד (לפעמים גם בפני חברי הנהלה עצמם)".

אכן אלה ואלה דברים נחרצים שמשקפים שתי השקפות עולם שאינן יכולות לדור בכפיפה אחת. לעניות דעתי המשותף ביניהם הוא ששניהם טועים ולמצער אינם דקים פורתא.

ראשית, גם אם יועץ משפטי של ארגון הוא בגדר נושא "משרת אמון" ואיני גורס כך, גם אז האמון הוא לארגון ולא באופן אישי לנושא תפקיד זה או אחר בארגון, לרבות יושב ראש

הארגון. הרי יו"ר האיגוד לא מינה ואינו מוסמך למנות את היועץ המשפטי ואין לו גם סמכות להפסיק את עבודתו שכן סמכות זאת נמסרה להנהלת האיגוד.

שנית, רוב מניינה ובניינה של הקהילה המשפטית אינו גורס שיועץ משפטי של ארגון הוא בגדר משרת אמון במשמעות המקובלת של ביטוי זה. בימים אלה מתנהל מאבק איתנים שמובילה שרת המשפטים כדי לקעקע תפיסה זאת אולם רוב המשפטנים בראשות היועץ המשפטי לממשלה מתנגד ליוזמה זאת. היועץ המשפטי הוא שומר הסף. הוא חייב להציג למעסיקיו את מגבלות החוק, המוסר והאתיקה. אל לו לשמש כלי שרת לפעולות שאינן חוקיות או מוסריות ומבחינה זאת צודק היועץ המשפטי כשהוא קובע שלעתיים חוות הדעת של היועץ המשפטי הן לצנינים בעיני מעסיקיו משום שהוא אינו מוכן לתת יד למעשים שבעיניו המקצועיות אינם תקינים ויושרתו ואומץ ליבו הם חשובים לא פחות מהידע המשפטי.

עם זאת, איני מקבל את העמדה לפיה הוא חב חובה לפחות לעתים לא להנהלת הארגון אלא לאינטרסים של הארגון ובמקרה זה האיגוד לשחמט. ומי יקבע מהם אינטרסים אלה? היועץ המשפטי? כלום לא לצורך זה הוקמה ההנהלה. בל נשכח כי היועץ המשפטי אפילו לא נבחר על ידי האסיפה הכללית של חברי הארגון. פרט למספר עניינים לא מרכזיים, אין לו מעמד איתן בתקנון הארגון. ולכן, עליו לכבד את העובדה שההנהלה נבחרה לנהל את האיגוד ובראש ובראשונה הוא חייב לספק שירותים משפטיים למעסיקיו דהיינו הנהלת הארגון ובראשה יו"ר האיגוד כשהוא כפוף קודם כל לחוק כאמור לעיל.

יתכן שצודק יו"ר הארגון בכתבו בתשובתו לעתירה, כי התנהלותו של היועץ המשפטי לאחר הישיבה, מלחמתו שיתכן מאד שהיא מובנת וצודקת לגופה בהליכים שבהם הופסקה העסקתו, יצרה כבר מצב שהפך להיות עוד יותר בלתי הפיך ממקודם, שבו אם תבוטל ההחלטה להפסיק את העסקתו, שיתוף הפעולה שלו עם יו"ר האיגוד יהיה בלתי אפשרי. אך זה עניין שעל ההנהלה וועדת הביקורת להידרש אליו.

לעניין ועדת הביקורת

ועדת הביקורת היא אחת מהגופים המרכזיים של האיגוד. היא מורכבת משלושה משפטנים ויתר ששת חבריה הם מנהיגי שחמט מנוסים. ועדת הביקורת נבחרת על ידי האסיפה הכללית. כל חבר מועדון שחמט, חבר מוסד כלשהו באיגוד או קשור לאיגוד רשאי לפנות לועדת הביקורת בכל עניין בכתב (סעיף 13 (ה) לתקנון). בין יתר סמכויותיה, היא מוסמכת לעיין בפעולה מפעולות ההנהלה ולהביא לידיעת ההנהלה כחות דעת מייעצת את מסקנות עיונה באותה פעולה (סעיף 13 (ג) לתקנון). על דעת רוב של שוש חמישיות של חבריה, רשאית ועדת הביקורת לדרוש מההנהלה לכנס אסיפה כללית מיוחדת לשם דיון והחלטה בשאלה או שאלות שלדעת ועדת הביקורת יש צורך בעיון ובהחלטה בהן על ידי אסיפה כללית מיוחדת (סעיף 13 (ד). ועדת הביקורת רשאית גם להעלות כל עניין כאמור בפני ההנהלה לסדר היום לראשונה, או לדרוש דיון מחדש בהנהלה (סעיף 13 (ו) לתקנון).

ועדת הביקורת אינה מסתפקת איפוא בניתוח "הסטורי" של פעולות או החלטות של רשויות האיגוד על מנת להפיק מהם לקחים בעתיד, אלא שהיא מוסמכת כאן ועכשיו לדון גם בעניינים שוטפים ולהשפיע עליהם או בדרך של חוות דעת מייעצת או בדרך של דרישה לדיון מחדש או, ברוב מיוחד, בדרך של כינוס אסיפה כללית מיוחדת.

במקרה שלפנינו נדרשה ועדת הביקורת למחלוקת מושא החלטה זאת בשתי צורות. ראשית, במכתב שכתב יו"ר הוועדה ליו"ר האיגוד ובו הוא הציע להשעות את ההחלטה בדבר סיום תפקיד היועץ המשפטי. מכתב זה שנשלח שמונה ימים לאחר הישיבה, הושתת לא על ישיבה פורמלית של הוועדה אלא על החלפת טיוטות ומסרונים ושיחות טלפוניות והוא היה חתום רק על ידי יו"ר הוועדה. דובר אמנם רק בחוות דעת מייעצת אולם חוות דעת כזאת מחייבת את ההנהלה ליתן לה את המשקל הראוי שכן לאו מילתא זוטרתי היא שועדת הביקורת מוצאת לנכון לפרסם חוות דעת מייעצת כזאת. עם זאת, סמכות ההחלטה נותרת בידי ההנהלה. במקרה זה יו"ר האיגוד דחה את הפנייה, בנימוק שזאת פנייה אישית של יו"ר הוועדה והוא נגוע בניגוד עניינים בהיותו חבר באגודת כפר סבא שלה משתייך היועץ המשפטי.

כאמור, אין כאן לדעתי ניגוד עניינים וצריך היה להתמקד לגופה של פנייה. עם זאת דעתי אינה נוחה מכך שהוועדה לא התכנסה כפי שחומרת המקרה הצדיקה זאת. לא ראיתי שהייתה פנייה בכתב אל הוועדה, אולם בעיקר, ראוי היה לפני כתיבת המכתב, לזמן את יו"ר האיגוד ולשמוע מה בפיו.

ביום 30 באוגוסט התקיים דיון פורמלי של הוועדה שבו נרשם פרוטוקול. לצערי גם לדיון זה לא זומן יו"ר האיגוד ולכן ההחלטות שנתקבלו היו על סמך מידע חלקי. מצער גם שלדיון כל כך חשוב מהחשובים אולי שהיו בוועדות הביקורת שעוסק במחלוקת שמשעת את הנהלת האיגוד הופיעו לישיבה רק חמישה מתשעת חברי הוועדה. כך שמבחינה לא פורמלית ההחלטות נתקבלו על ידי ארבעה חברים שתמכו ואחד שהתנגד כשאר אנשי יודעים מה היו מחליטים ארבעת הנעדרים. ראוי שבדיון כל כך חשוב ייעשה מאמץ לנוכחות מלאה יותר של חברים.

הדיון היה מכובד ויסודי והתקבלו בו החלטות לפי סעיף 13(ו) לתקנון היינו לא הסתפקו בחוות דעת מייעצת אלא דרשו דיון מחודש בהנהלה בהחלטות שנתקבלו בישיבה בעניין היועץ המשפטי היוצא והיועץ המשפטי הנבחר.

למרות שהבעתי בקטעים שונים של ההחלטה הסכמה לכאורה להחלטות אלה, נראה לי שנוכח העובדה שיו"ר האיגוד לא הוזמן להתייצב בפני הוועדה לא היו בפניה גם חילופי המסרונים בינו לבין היועץ המשפטי היוצא שיכולים לתת פרספקטיבה חשובה נוספת לעובדות המקרה, ונוכח העובדה שהוועדה הופיעה בהרכב חלקי, ראוי לקיים דיון חוזר בוועדה באותן החלטות. ראוי לזמן לישיבה גם את היועץ המשפטי היוצא ולבקש ממנו הסברים לכמה נושאים כגון: אישור קיום הסיכום בינו לבין יו"ר האיגוד, וגירסתו לגבי הסכם זה ולבדוק עמו עם עדיין חפץ הוא שיתקיים דיון מחודש בעניין בפני ההנהלה שבו כמובן תינתן לו זכות טיעון מלאה.

ראוי שהדיון המחודש בוועדה ייעשה במהרה. על הנהלת האיגוד, לאור התקנון, לכבד את החלטות הוועדה בנדון. בהסכמת הצדדים, תושענה בינתיים ההחלטות בעניין היועץ המשפטי היוצא והיועץ המשפטי הנבחר. לאור תוצאת הערעור תוחזר האגרה לעותרים

פרופ' דניאל מור

נשיא בית הדין העליון

